

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/246/2021
Identifikačné číslo spisu:	8518201286
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8518201286.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci navrhovateľky U. G., rodenej M., narodenej X. L. XXXX, F. L., D. XX/XXX, proti manželovi U. G., narodenému XX. L. XXXX, C., F. M. X. V. R. F. Í., Z. Č. XX S. F., V.-D.-Z., F., Y. XXXnd, F. M. X.M. V. R. F. Í., zastúpenému advokátom Mgr. Drahoslavom Potočkom, Košice, Čajakova 5, o rozvod manželstva a úpravu pomerov k maloletým deťom 1/ X. G., narodenému XX. L. XXXX, 2/ X. G., narodenému XX. Y. XXXX, obaja bytom u matky, zastúpení kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa, Stará Ľubovňa, Farbiarska 57, vedenej na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 2P/108/2018, o dovolaní manžela proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. septembra 2020 č. k. 21CoP/38/2020-190 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Prešove z 26. októbra 2021 č. k. 21CoP/38/2020-257, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 2. októbra 2019 č. k. 2P/108/2018-141 vo výroku I. rozviedol manželstvo navrhovateľky a manžela, vo výroku II. zveril maloleté deti, X. a X. do osobnej starostlivosti matky, vo výroku III. určil manželovi navrhovateľky (otcovi maloletých detí) povinnosť prispievať na výživu mal. X. sumou 220 eur mesačne a na výživu mal. X. sumou 180 eur mesačne vždy do 15. dňa toho - ktorého mesiaca vopred k rukám matky, počnúc dňom právoplatnosti rozsudku, vo výroku IV. upravil styk otca s maloletými deťmi počas letných prázdnin a vianočných sviatkov, vo výroku V. určil, že otec maloletých detí je oprávnený kontaktovať sa s mal. X. a mal. X. cez sociálnu sieť každú sobotu v čase od 9.00 hod do 11.00 hod., pričom matka je povinná umožniť otcovi komunikáciu so synmi, vo výroku VI. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie zdôvodnil rozhodnutie vo vzťahu k určeniu výšky výživného tým, že v zmysle § 62 ods. 4 Zákona o rodine vychádzal z potrieb maloletých detí, osobnej starostlivosti matky, prihliadol aj na schopnosti a možnosti oboch rodičov a na skutočnosť, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Ustálil týždenný príjem otca cca 520 libier

(400 libier zo zamestnania vo firme Toyota a 120 libier z privyrábania si v pizzerii), čo je cca 2 080 libier mesačne a dospel k záveru, že je v schopnostiach otca prispievať na výživu maloletého X. sumou 220 eur a maloletého X. sumou 180 eur mesačne. Zohľadnil aj otcom deklarované mesačné výdavky, splátky dlhu 300 libier, leasing auta 200 a 230 libier, nájom 320 libier, cestovné 90 libier. Zdôraznil, že matka poskytuje deťom 24-hodinovú starostlivosť. Prihliadol na odôvodnené potreby maloletých detí, ktoré matka vyčíslila sumou 550 eur mesačne a ktorú vzhľadom na vek a zdravotný stav maloletých detí považoval súd za primeranú, s poukazom na skutočnosť, že obe deti majú zvýšené náklady v súvislosti so zdravotným stavom, keďže obom deťom bola zistená alergia.

2. Na odvolanie manžela navrhovateľky - otca maloletých detí Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 29. septembra 2020 č. k. 21CoP/38/2020-190 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch III. a VI. a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že odvolacie námietky otca sa týkali skutkových otázok zistenia jeho reálnych možností a schopností a správnosti určenia výšky výživného na maloleté deti. Odvolací súd zhrnul zistené náklady na starostlivosť o maloleté deti, ako aj príjmy a výdavky rodičov a konštatoval, že súd prvej inštancie správne vychádzal pri zisťovaní možností otca z jeho tvrdení a z výplatných listín. Oprávnené potreby maloletých synov boli súdom prvej inštancie zistené správne, nie sú neprimerané a korešpondujú s vekom maloletých. Odvolacie námietky týkajúce sa platenia leasingu na osobný automobil a dlhu za čerpanie sociálnych dávok považoval odvolací súd za nedôvodné. Takéto výdavky nemôžu ísť na úkor výživného pre maloleté deti (§ 62 ods. 5 Zákona o rodine). Každý rodič má povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojho dieťaťa a až následne má právo využiť zostávajúce finančné prostriedky na uspokojenie svojich vlastných potrieb. Odvolací súd súčasne zohľadnil osobnú starostlivosť matky o maloleté deti, ktorú postavil na roveň materiálneho plnenia, a zohľadnil aj hradenie nákladov spojených s bývaním, ktoré pripadajú na maloleté deti. K výdavkom otca na bývanie a cestovanie do práce odvolací súd uviedol, že výdavky v súvislosti s bývaním a cestovným do práce má aj matka, ktorá na rozdiel od otca zabezpečuje osobnú starostlivosť o maloleté deti.

3. Opravným uznesením z 26. októbra 2021 č. k. 21CoP/38/2020-257 odvolací súd opravil v záhlaví rozsudku označenie bydliska manžela navrhovateľky.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal manžel navrhovateľky - otec maloletých detí (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a), b), c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Uviedol, že odvolací súd nesprávne posúdil nasledujúce právne otázky: „príspevky oboch rodičov na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.“ „Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené neplnoleté dieťa“, „Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť“ v zmysle § 62 ods. 2, 3 a 5 Zákona o rodine. Nesprávnym právnym posúdením veci mu súd odňal právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti v zmysle čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa dovolateľa súd prvej inštancie a odvolací súd nesprávne posúdili zákonnosť ustanovenia § 62 ods. 2, 3 a 5 Zákona o rodine pre jeho podmienky a okolnosti v tomto prípade, preto považuje ich rozhodnutie za nespravodlivé a nezákonné, pokiaľ ide o upravenú výšku výživného 400 eur mesačne, čo je podľa dovolateľa v rozpore s ustanovením § 62 ods. 2, 3 a 5 Zákona o rodine, nad rámec jeho schopnosti zvládnuť svoju finančnú situáciu v Anglicku a v jeho neprospech, na úkor jeho životnej úrovne. Ďalej dovolateľ uviedol, že ako pracujúci človek v cudzej krajine si môže na stravu aj s drogériou spolu dovoliť len cca 50 libier týždenne oproti svojim dvom deťom, o ktorých matka uviedla, že každý z nich jednotlivo potrebuje len na stravu 150 eur mesačne, hoci školskú stravu majú od štátu zdarma. Poukázal na to, že spláca dlhy, ktoré vznikli do roku 2018, keď bol ešte s navrhovateľkou v spoločnej domácnosti v Anglicku. Kvôli nesprávne určenému výživnému je v súčasnosti vo finančnom ohrození osobnej exekúcie a osobného bankrotu. Dodal, že v súčasnosti zarába 9,86 libier na hodinu, čo je cca 400 až 700 libier týždenne v hrubom a uviedol aj svoje výdavky na bývanie (80 libier týždenne nájomné za obývanie jednej izby), cestovné do práce (20 až 30 libier týždenne) a dlhy, ktoré spláca. Zdôraznil, že leasing na ojazdený osobný automobil (225 libier

mesačne) nie je nadštandard, ako to posúdil odvolací súd, ale nevyhnutný výdaj, pretože bez osobného auta nemá šancu sa dostať do práce v trojzmennej prevádzke. Vzhľadom na výdavky a dlhy, ktoré spláca (spolu 390 libier mesačne) má vážny problém si dovoliť lieky, keďže ma vážne zdravotné problémy s chrbticou. Z práce, zo stresu a psychických problémov pre nezhody s navrhovateľkou je veľmi unavený, vyčerpaný a chorý. Z účtu, ktorý účastníci konania používali spoločne v Anglicku, podľa dovolateľa mizli stovky libier, v prepočte za dlhšie obdobie až tisícky libier bez toho, že by navrhovateľka platila bežné účty, a tak na jeho hlave zostal dlh až cez 6 000 libier. Napokon dovolateľ konštatoval, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je v rozpore s čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, s ustanovením § 62 ods. 2, 3 a 5 Zákona o rodine a s výkladom a judikatúrou o zásadách platenia výživného. Okrem toho odvolací súd porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, lebo mu odňal možnosť konať pred súdom a porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Dovolateľ navrhol, aby odvolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a aj rozhodnutie súdu prvej inštancie v celom rozsahu.

5. Navrhovateľka - matka maloletých detí vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že zotrúva na svojich doterajších vyjadreniach a súhlasí s rozsudkami súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu. Takisto Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa stotožňuje s odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu a trvá na svojich doterajších písomných a ústnych vyjadreniach.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný, a to aj vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu (§ 440 CSP v spojení s § 77 Civilného mimosporového poriadku, a contrario). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolacími dôvodmi dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnenými dovolacími dôvodmi.

11. Dovolací súd už mal možnosť vyjadriť sa k rovnako formulovanému dovolaniu toho istého

dovolatela (otca maloletých detí) vo veci vedenej pod sp. zn. 1Cdo/45/2021 (o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva rodičov). V tu preskúmanavej veci dovolací súd nevidel dôvod odchyliť sa od záverov vyjadrených vo veci sp. zn. 1Cdo/45/2021, preto nižšie z týchto záverov vychádza a uvádza:

12. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

13. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/38/2019, 4Cdo/32/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/25/2018, 8Cdo/100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania).

14. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) v kontexte s dovolateľom výslovne vymedzenými právnymi otázkami, je zrejmé, že dovolateľ zastúpený právnym zástupcom vo svojom dovolaní podrobil kritike skutkové závery odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie. Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ ním sleduje nesprávne posúdenie veci v otázke vyhodnotenia jeho schopností, možností a majetkových pomerov pri určení výšky výživného. Dovolateľ tak v dovolaní síce z formálneho hľadiska označil za dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci, avšak z hľadiska obsahového (vychádzajúc najmä z dovolateľom vymedzených otázok) je zrejmé, že v skutočnosti odvolaciemu súdu (a aj súdu prvej inštancie) vytyka nedostatky skutkovej, nie právnej povahy.

15. Pri určovaní rozdielu pojmov „skutková“ a „právna“ otázka treba mať na zreteli, že riešenie skutkovej otázky je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa (ne)stalo alebo (ne)malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, čo (ne)obsahuje určitá listina, čo (ne)vypovedal svedok, čo (ne)uviedol znalec. Zjednodušene povedané otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej obsahu, zmysle a účele, normu interpretuje a zo svojich skutkových zistení (to znamená po vyriešení skutkových otázok a na ich podklade) prijíma právne závery o (ne)existencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (porovnaj tiež 3Cdo/150/2017, 3Cdo/218/2017 a 4Cdo/162/2017).

16. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pričom však opodstatnenosť svojho tvrdenia odôvodňuje tým, že skutkové zistenia a z nich vyplývajúci skutkový záver sú neúplné (nesprávne), nie je splnená zákonná náležitosť dovolania vyplývajúca z § 428 CSP. Nesprávnosť právneho posúdenia veci nemožno vymedziť nesprávnym alebo neúplným zistením skutkového stavu. V prípade dovolania, ktorého prípustnosť je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 CSP a dôvodnosť vysvetľovaná nesprávnym právnym posúdením, má teda kľúčový význam to, či dovolanie obsahuje náležitú argumentáciu spochybňujúcu buď správnosť aplikácie niektorej právnej normy alebo správnosť jej interpretácie. Takáto argumentácia ale v danom prípade netvorí obsah dovolania dovolateľa.

17. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie dovolateľa nespĺňa náležitosti vyplývajúce z § 428 CSP a nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Dovolanie preto odmietol podľa § 447 písm. d), písm. f) CSP.

18. Nad rámec vyššie uvedených otázok dovolací súd poznamenáva, že otec maloletých detí síce v dovolaní uviedol, že súd mu odňal možnosť konať pred súdom a porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie, avšak toto stručné tvrdenie dovolateľa bez uvedenia konkrétnych pochybení či nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu nie je možné považovať za vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. S ohľadom na vyššie uvedenú viazanosť dovolacieho súdu výslovne vymedzenými dovolacími dôvodmi môže dovolací súd posudzovať prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP výlučne v prípade, ak dovolateľ v dovolaní uvedie, v čom má spočívať predmetná vada zmätočnosti (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 27. apríla 2021 sp. zn. IVOBdo/2/2020, bod 23. a nasl. odôvodnenia). Ak by dovolací súd vyvodil prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP napriek tomu, že dovolateľ v dovolaní explicitne uplatnil dovolacie dôvody výlučne podľa § 421 ods. 1 CSP, takéto rozhodnutie by vykazovalo znaky svojvoľného rozhodnutia (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2021 sp. zn. II. ÚS 277/2021).

19. Pokiaľ nesprávny procesný postup mal spočívať (podľa dovolateľa) v nesprávnom zistení skutočného stavu vecí (najmä jeho pomerov, príjmov a výdavkov, vrátane jeho dlhov), dovolací súd uvádza, že správnosť riešenia otázok skutkovej povahy sa v dovolacom konaní neposudzuje. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Nesprávne zistenie skutkového stavu nezakladá prípustnosť dovolania. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že by odvolací súd založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie je logicky a dostatočne odôvodnený. Vykonané dôkazy vyhodnotili oba súdy jednotlivo i v ich vzájomnej súvislosti, pričom toto hodnotenie nie je v rozpore s logickým uvažovaním. Napokon samotný dovolateľ v dovolaní uviedol svoj príjem 400 až 700 libier týždenne v hrubom, čo pri výdavkoch na bývanie (80 libier týždenne) a na cestovné do práce (20 až 30 libier týždenne) aj pri splátkach lízingu na osobný automobil (225 libier mesačne) dáva dostatočný priestor na úhradu výživného vo výške spolu 400 eur na oboch synov, pričom súdy nižšej inštancie sa dostatočne vysporiadali aj s dovolateľom uvádzaným splácaním dlhov. Keďže nedošlo k situácii, kedy by súdy nižšej inštancie vybočili zo zákonných mantinelov hodnotenia dôkazov takým spôsobom, že by to predstavovalo porušenie práva na spravodlivý proces, dovolací súd nemohol prehodnocovať nimi vykonané dôkazy.

20. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.